

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΦΑΛΗΡΟΥ,
ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΕΝΤΗ

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

ΕΠΙ ΤΗΙ ΕΝΑΡΞΕΙ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ 2023

Αγαπητοί μου αδελφοί και τέκνα εν Κυρίω,

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ἡ πλέον συμβολική κατανυκτική, περιεκτική καί πνευματική περίοδος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ βίου, προβάλλεται ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ὡς μιά κορυφαία εὐκαιρία ἐπαναπροσέγγισης τοῦ καθενός μας στήν οὐσία καί στίς λεπτομέρειες τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως καί ζωῆς. Εἶναι ἕνας τρόπος νά βιώσουμε αὐτά τά στοιχεῖα, ἀπό τά ὁποῖα τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, πνεῦμα ἄρνησης, ἀμφισβήτησης, ἀπαξίωσης ἀρχῶν, ἀξιῶν καί πιστευμάτων, ἀλλά καί ἡ πολυπλοκότητα στήν ὁποία δρομολογήσαμε τή ζωή καί τά ἔργα μας, μᾶς ἀποστασιοποίησαν. Καί αὐτά τά στοιχεῖα εἶναι ἡ αὐθεντικότητα τοῦ Ὁρθοδόξου βιώματος καί ἡ ἀναζήτηση τῆς προσωπικῆς μας αὐτοσυνειδησίας, ὅπως ἐκφράζονται μέσα ἀπό τό ἀσκητικό πνεῦμα, τό ξεχωριστό λατρευτικό τυπικό τῆς περιόδου, ἀλλά καί τά ἐφόδια μέ τά ὁποῖα μᾶς ὅπλισε ἡ Ἐκκλησία μας προκειμένου ν' ἀνταπεξέλθουμε στίς ἀπαιτήσεις τῆς συμμετοχῆς στό στίβο τοῦ «σταδίου τῶν ἀρετῶν».

Αὐτά τά ἐφόδια παρουσιάζονται καί καταγράφονται, μέ γλαφυρότητα, στόν ὑπέροχο ἐναρκτήριο ὕμνο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πού ψάλλεται στούς Αἴνους τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς :

Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέφκται,

οἱ βουλόμενοι ἀθλήσαι εἰσέλθετε,

ἀναζωσάμενοι τόν καλόν τῆς νηστείας ἀγῶνα.

Οἱ γάρ νομίμως ἀθλοῦντες δικαίως στεφανοῦντα

καί ἀναλαβόντες τήν πανοπλίαν τοῦ Σταυροῦ

τῷ ἐχθρῷ ἀντιμαχησόμεθα.

Ὡς τεῖχος ἄρρηκτον κατέχοντες τήν πίστην.

Καί ὡς θώρακα τήν προσευχήν.

Καί περικεφαλαίαν τήν ἐλεημοσύνην.

Ἀντί μάχαιρας τήν νηστείαν, ἥτις ἐκτέμνει ἀπό καρδιάς πᾶσαν κακίαν.

Ὁ ποιῶν ταῦτα τὸν ἀληθινὸν κομίζεται στέφανον παρὰ τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ

ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ποιὸς μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι διανύουμε μιά ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία κυριαρχεῖ ὁ ὀρθολογισμὸς καὶ ἡ ἀπολυτοποίηση τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς, μιά ἐποχὴ πού ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ δημιουργήματα τοῦ αὐτοανακηρύσσονται τὸ ἅπαν σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, ἀπομονώνοντας κι ἐξοστρακίζοντας κάθε τι τὸ μεταφυσικό, τὸ μυστηριακό, τὸ ὑπέρλογο; Ἡ φιλολογία ἑνὸς νέου, χειρότερου, οὐμανισμοῦ τείνει νὰ γίνῃ καθεστῶς καὶ ὁ ἄνθρωπος κινδυνεύει νὰ ἐγκλωβιστεῖ στὰ τεῖχη τῶν ἐπιτευγμάτων του, τὰ ὁποῖα τελικά, θὰ τὸν συντρίψουν. Φυσικά, μέσα σέ μιά τέτοια ἀρνητικὴ καὶ ἀπογοητευτικὴ ἀτμόσφαιρα, τὸ νὰ μιᾶ κανεὶς γιὰ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ νὰ ἐπιχειρεῖ νὰ κατανοήσῃ τὴ θέση πού ἔχει ἢ πού θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, μοιάζει μέ οὐτοποία. Εἶναι καιρὸς, ὅμως καὶ ἀπόλυτη ἀνάγκη, ν' ἀφήσουμε πιά αὐτὴ τὴν ἄκαρπη φιλολογία, γιὰ νὰ πλησιάσουμε, ὅσο τὸ ἐπιτρέπουν οἱ ἀσθενεῖς μας δυνάμεις, τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ καὶ νὰ δοῦμε ποιὸς εἶναι ὁ δρόμος πού περνᾷ κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιον Του, τὸν ὁποῖο πρέπει' ἀκολουθεῖ ὁ Χριστιανὸς γιὰ νὰ βρεῖ τὴ λύτρωση καὶ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου σ' αὐτὸ τὸν κόσμον καὶ δὴ ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ εἶναι σταυρικὴ, εἶναι μιά πορεία ἔντονης ἀγωνίας, πολύμοχθου ἀγῶνα, προσπαθειῶν, ἐνστάσεων, πώσεων καὶ ἀνατάσεων. Ὁ βίος μας μοιάζει μέ μιά ἀπέραντη θάλασσα, στὰ κύματα τῆς ὁποίας κλυδωνίζεται καθημερινά ὁ προσωπικὸς κόσμος τοῦ καθενὸς μας. Γι' αὐτὸ, ἀπόλυτη ἐφαρμογὴ ἔχει ὁ σοφὸς λόγος τῆς ἁγίας Συγκλητικῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου «ἰστίο», μέ τὸ ὁποῖο μονάχα μπορούμε νὰ διαπλεύσουμε τὸ πέλαγος τῆς ζωῆς. Πραγματικά, δίχως τὸ Σταυρὸ, ὁ Χριστιανὸς δὲν θὰ εἶχε τὴ δύναμιν νὰ προχωρήσῃ, ν' ἀντιπαλέψῃ σκληρὰ μέ τοὺς πειρασμούς, τὸν Σατανᾶ, τίς ἀντίθεες δυνάμεις τοῦ κόσμου καὶ νὰ νικήσῃ.

Ἀτενίζοντας κανεὶς τὸ μέγιστον αὐτὸ σύμβολον τῆς θυσίας καὶ τοῦ πόνου μέ πίστη, μπορεῖ νὰ δεῖ, μέ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδιᾶς του, μιά πραγματικότητα πού μόνον συγκλονισμὸ καὶ δέος προκαλεῖ. Βλέπει κρεμασμένον πάνω στὸ Σταυρὸ τὸ Πανάγιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πού τόσα ἐνήργησε σ' αὐτὴ τὴ γῆ καὶ τόσα ἔπαθε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος παραλείπει τὰ περισσότερα γιὰ τὴ σωτηρία του.

Βλέπει μιά λογιζομένη καρδιά νὰ στάζει τὸ αἷμα τῆς ἀγάπης τῆς καὶ νὰ κράζει πρὸς τὸν Πατέρα «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς . . .», τὴ στιγμὴ πού ἐκεῖνος δυσκολεύεται νὰ συγχωρήσῃ ὅσους τὸν ἔβλαψαν ἢ τὸν ἔκαναν νὰ πονέσει.

Βλέπει τὸν τεράστιον ἐκεῖνον καὶ βαρὺν Σταυρὸν, ἀλλὰ δυσκολεύεται νὰ σηκώσῃ τοὺς πολὺ ἐλαφρύτερους σταυροὺς τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν προβλημάτων αὐτῆς τῆς ὀλιγόχρονης διαδρομῆς στὴ γῆϊνη πραγματικότητα. Μέ ἄλλα λόγια, διαβάζει ἐκεῖ στὸ Σταυρὸ τοῦ Κυρίου ὅσα κανένα βιβλίον, κανένα πανεπιστήμιον, ὅσα ἀκόμα καὶ ὅλη ἡ σοφία αὐτοῦ τοῦ κόσμου δὲν

μπορούν να διδάξουν. Διαβάζει ότι «όποιος μᾶς παραδίδει στο Σταυρό, μᾶς ἀποθέτει στήν ἀγκαλιά τῆς Ἁγίας Τριάδος, μᾶς χαρίζει τό εἰσιτήριο γιά τήν αἰώνια μακαριότητα. Ὅλοι μας, κατά κάποιον τρόπο, εἴμαστε σταυρωτές τοῦ Ἰησοῦ ἢ τοῦ ἀδελφοῦ μας. Τό ἐρώτημα εἶναι, θά θελήσουμε ἀπό σταυρωτές νά γίνουμε σταυρωμένοι; Ἄν τό θελήσουμε, θά ζήσουμε τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ αἰώνια καί θά τήν κάνουμε γνωστή καί στήν ἐποχή μας καί στο περιβάλλον μας».

Σ' αὐτό τό ἱστορικό μεταίχμιο τοῦ 21ου αἰῶνα, πού φαντάζει βασανιστικό καί τρομακτικό μπροστά στο ἄγνωστο τῆς τρίτης χιλιετίας, ὁ ἄνθρωπος μοιάζει ἀνήμπορος ν' ἀνταπεξέλθει στίς προκλήσεις τῶν καιρῶν. Κατά τό παρελθόν, ἀναζήτησε ποικίλα στηρίγματα, προσπαθώντας νά γαντζωθεῖ καί ν' αὐτοεπιβεβαιωθεῖ. Ἡ φιλοσοφία, οἱ τέχνες, ὁ πολιτισμός, ὁ ἀθλητισμός, ἡ πολιτική, τό χρήμα, ἦταν οἱ κατά καιρούς «θεοί» πού μάγεψαν τόν ταλαίπωρο διαβάτη τῆς ἱστορίας, ἱκανοποιώντας, ὅμως, μόνο πρός στιγμήν τούς πόθους καί τά ὄνειρά του γιά κάτι ἀνώτερο, γιά κάτι ποιοτικότερο. Στήν ἐποχή μας αὐτοί οἱ «θεοί» ἔχουν ἀλλάξει καί τή θέση τους πήραν τά τεχνολογικά ἐπιτεύγματα, ἡ ἠλεκτρονική τεχνολογία, ἡ ἐξερεύνηση τοῦ διαστήματος, πού μετατράπηκαν σέ αὐτοσκοπό. Οἱ καταστάσεις αὐτές, ὅμως, ἀντί τελικά ν' ἀνοίξουν νέες προοπτικές καί νά δημιουργήσουν διεξόδους, ἐπιβάρυναν τήν πνευματική ἀποχαύνωσή του καί τόν ἀποξένωσαν ἀκόμα πιό πολύ ἀπο τό περιεχόμενο τῆς οὐσίας του, πού ξεφεύγει ἀπ' αὐτά τά περιορισμένα στεγανά, στά ὅποια ἔχει δεσμεύσει τόν ἑαυτό του.

Ὁ Κύριος δέχτηκε νά κρεμαστεῖ τό πανάγιο Σῶμα Του πάνω στο Σταυρό, ἐταπείνωσε ἑαυτόν, γιά νά δώσει διεξοδο σ' ἀδιέξοδα πού γνώριζε ὅτι πάντα θά ταλαιπωροῦν τό πλάσμα Του. Μέ τή σταυρική Του θυσία μᾶς κάλεσε ὅλους ν' ἀποθέσουμε πάνω στο σύμβολο τῆς τῆ ζωῆ καί τά ἔργα μας, νά στηρίξουμε ἐκεῖ τίς ἐλπίδες καί τίς προσδοκίες μας, νά σταυρώσουμε τά πάθη καί τήν ἀμαρτωλότητά μας, θέλοντας νά μᾶς κάνει νά κατανοήσουμε ὅτι ἡ σημασία τοῦ Σταυροῦ ἔγκειται στήν προοπτική τῆς Ἀνάστασης πού τόν ἀκολουθεῖ, ὅτι, ἂν στηρίξουμε τή ζωῆ μας στο Σταυρό Του, τήν ὀδηγοῦμε σέ κανάλια ἀναστάσιμα, πού μόνο μέσα στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, μακριά ἀπό τίς προκλήσεις καί τά δέλεαρ τοῦ κόσμου, μπορεῖ κανεῖς νά γευτεῖ καί νά βιώσει.

Σέ λίγο θά βρεθοῦμε καί πάλι ἐνώπιος ἐνωπίω μέ τόν Ἐσταυρωμένο Ναζωραῖο καί θά ἀκουμπήσουμε στο σύμβολο τῆς θυσίας Του, τίς χαρές καί τίς λύπες μας, τή ζωῆ μας ὅλη. Θά ἀντικρίσουμε στο πρόσωπό Του τήν ἀπόλυτη ἀγάπη, τήν ἄκρα ταπείνωση, τήν ἔσχατη κένωση. Καί ἴσως, νιώθοντας τό ἔλλειμμα τῆς εἰλικρινείας μας ἢ καί τόν ἔλεγχο τῆς προσποιητῆς, πολλές φορές, εὐσεβείας μας, ἀκούσουμε τό δίκαιο παράπονό Του, ὅπως θ' ἀκουστεῖ τό βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης στίς Ἐκκλησίες μας : «Λαός μου, τί ἐποίησά σοι ἢ τί σοι παρηνώχλησα; Τούς τυφλοῦς σου ἐφώτισα, τούς λεπρούς σου ἐκαθάρισα, ἄνδρα ὄντα ἐπί κλίνης ἠνωρθωσάμην. Λαός μου, τί ἐποίησά σοι καί τί μοι ἀνταπέδωκας; Ἄντί τοῦ μάννα χολήν, ἀντί τοῦ ὕδατος ὄξος, ἀντί τοῦ ἀγαπᾶν με, σταυρῶ μέ προσηλώσατε . . .».

Μᾶς ἔδωσε τά πάντα καί πρό τῆς ἐνανθρώπισής Του καί κατά τή διάρκεια τῆς ἐπί γῆς ζωῆς Του καί μετά τήν Ἀνάληψή Του. Μᾶς ἔδωσε τή ζωῆ, τό πολυτιμότερο ἀγαθό, καί τήν πλούτισε μέ πνεῦμα ἀνώτερο, ὑψηλότερο,

ξεχωρίζοντάς μας από τήν υπόλοιπη δημιουργία καί καθιστώντας μας ἄρχοντες τοῦ κόσμου.

Μᾶς χάρισε ἀθάνατη ψυχή, δείγμα τοῦ προορισμοῦ μας, πού καμία σχέση δέν ἔχει μέ τά στενᾶ καί πεπερασμένα ὄρια αὐτῆς τῆς ζωῆς.

Μᾶς χάρισε τάλαντα καί μᾶς ζήτησε νά τά ἀναπτύξουμε, νά τά καλλιεργήσουμε γιά νά δώσουμε χρῶμα, ποιότητα καί ὁμορφιά στή ζωή μας, ἐλάχιστη ἔνδειξη εὐχαριστίας.

Μᾶς χάρισε ὀλόκληρη τήν πλάση γιά νά κατοικίσουμε σ' αὐτή, νά ζήσουμε ἀπό τόν πλοῦτο της, νά χαιρόμαστε τήν ὁμορφιά της.

Μᾶς στήριξε σέ δύσκολες στιγμές, σέ στιγμές κλονισμοῦ καί πώσης, σέ ἐποχές ἀγῶνων, θυμίζοντας ὅτι εἶναι ἐδῶ, παρών, ἀρωγός καί συμπαραστάτης στόν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καί τῆς ἐπικράτησης τοῦ δικαίου.

Μᾶς ἔδωσε ἀγάπη πού ξεπερνᾶ τήν ἀνθρώπινη λογική, μιά ἀγάπη πού τόν ἔκανε νά φορέσει τό ἀνθρώπινο σαρκίο, νά ὑποβιβαστεῖ δηλ. στό ἐπιπεδὸ μας, ἐπειδὴ ἀγωνιοῦσε γιά τό κατάντημά μας, ἐπειδὴ πονοῦσε γιά τήν τραγική πορεία μας.

Μᾶς ἔδωσε τή διδασκαλία Του, μιά διδασκαλία πού ὅμοιά της δέ γνώρισε ὁ κόσμος, πού στάζει ἀπό τό μέλι τῆς ἀγάπης Του καί θεμελιώνεται στίς ἀρχές τῆς συγγνώμης, τῆς εἰρήνης, τῆς καταλλαγῆς, τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἄλλου ὡς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ.

Μᾶς ἔδωσε τό αἷμα Του, γιατί τά λάθη καί οἱ πώσεις μας ἦταν τόσο μεγάλες πού τίποτα ἄλλο δέν θά μπορούσε νά ἐξαγοράσει τή σωτηρία καί τήν ἐπιστροφή μας.

Μᾶς ἔδωσε τήν Ἐκκλησία Του, αὐτή τή Θεανθρώπινη πραγματικότητα, ὅπου τό θεϊκό καί ἀνθρώπινο στοιχεῖο συμπλέκονται καί συνυπάρχουν μέ τρόπο θαυμαστό, μέ σκοπὸ τήν καταξίωση, τήν καλλιέργεια τῶν ἀρρετῶν, τή βίωση, ἀπό αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο, τοῦ κάλλους καί τῆς πληρότητας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Μᾶς ἔκανε βασιλεῖς στή θέση Του, διδασκάλους τοῦ κηρύγματός του, Θεούς, κατὰ χάριν, δυνάμει μετόχους τῆς δικῆς Του δόξας.

Κι ἐμεῖς; Τοῦ προσφέραμε καί Τοῦ προσφέρουμε τά πάθη καί τόν ἐγωϊσμό μας. Τοῦ λέμε ὅτι δέ χωρᾶ πιά στή ζωή μας, γιατί εἴμαστε αὐτάρκεις, ἱκανοί νά προχωρήσουμε μόνοι, ὅτι δέ μᾶς ἐμπνέει πιά γιατί μόνοι μας κατακτήσαμε τά πάντα καί δέν ἔχουμε ἀνάγκη, πλέον, ἀπό τή βοήθειά Του, μπορούμε νά γινόμαστε «θεοί» στή θέση Του, μπορούμε μόνοι μας νά στέλνουμε χιλιάδες ἀγέννητα βρέφη στά σκουπίδια κάθε χρόνο, γιατί θέλουμε νά ἀπολαμβάνουμε τή ζωή δίχως δεσμεύσεις καί περιορισμούς, μπορούμε μόνοι μας ν' ἀποφασίζουμε πότε θά δώσουμε τέλος στή ζωή, ὅταν δέν τήν ἀντέχουμε ἄλλο, γιατί ἐμεῖς εἴμαστε οἱ κυρίαρχοι τοῦ παιχνιδιοῦ κι ὄχι Ἐκεῖνος.

Τοῦ προσφέρουμε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγώπαθειας καί τῆς κομπορρημοσύνης μας. Ἀρρώστιες ἀνιάτες, πού στέλνουν στό θάνατο χιλιάδες. Τοῦ προσφέρουμε τὰ 2/3 τοῦ παγκόσμιου πληθυσμοῦ σέ κατάσταση φτώχειας καί δυστυχίας, γιατί θέλουμε ἐμεῖς νά ζοῦμε καλά, ἔτσι ἀπλά καί λογαριασμό δέ δίνουμε σέ κανένα. Τοῦ προσφέρουμε, στίς ἀρχές τοῦ 21ου αἰῶνα, πολέμους καί καταστροφές, ἐκατόμβες νεκρῶν, χιλιάδες δολοφονίες ἀγέννητων παιδιῶν μέ τίς φριχτές ἐκτρώσεις, θύματα τῆς ἀνθρώπινης μισαλλοδοξίας, λησμονώντας τὰ δράματα τοῦ παρελθόντος, τὰ ὁποῖα πολύ εὔκολα καταδικάζαμε καί τώρα ἐξίσου εὔκολα ἐπαναλαμβάνουμε.

Τοῦ προσφέρουμε ἕναν κόσμο πού ἀπό στολίδι τόν μετατρέψαμε σέ μιά ἀπέραντη χωματερή, ἕναν κόσμο ἄκοσμο, ἄσχημο, χωρίς πνεύμονες ζωῆς, πού φθίνει καθημερινά, αἰχμάλωτος τοῦ κέρδους πού δέν ἔχει ἦθος καί ἀναστολές.

Τοῦ προσφέρουμε μιά νεολαία βουτηγμένη στά ναρκωτικά καί τίς ἐκφυλιστικές πρακτικές, πού δέν τήν ἀφήνουμε νά μεγαλουργήσει, νά διαπρέψει, νά ὁραματιστεῖ, νά πιστέψει.

Τοῦ προσφέρουμε τήν ἀπαξίωση, βγάζοντάς Τον ἀπό τήν ταυτότητά μας, ἀπό τίς ἀρχές πού ἐνέπνεαν τὰ ἦθη καί τήν πολιτεία μας τόσους αἰῶνες, γιατί δέν μᾶς ταιριάζει δῆθεν πλέον, πρέπει νά πᾶμε μπροστά καί Ἐκεῖνος εἶναι ἐμπόδιο στήν ἐξέλιξή μας, ἀποτελεῖ τροχοπέδη στά σχέδιά μας, μᾶς γυρίζει πίσω ἢ πίστη στό Εὐαγγέλιό Του. Τό δικό μας Εὐαγγέλιο εἶναι τώρα τό χρῆμα, ἡ παγκοσμιοποίηση, τὰ συμφέροντά μας, ἡ εὐρωπαϊκή καί παγκόσμια καταξίωσή μας.

Κι Ἐκεῖνος; Ἐκεῖνος θά ξαναπεῖ πάνω ἀπό τό Σταυρό «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι», γιατί περιμένει κι ἐλπίζει ὅτι ἡ Ἀνάστασή Του θά σημάνει, ἐπιτέλους καί τήν ἀνάσταση τῶν χαμένων συνειδήσεων μας.

Καλή καί εὐλογημένη ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή !

Καλό στάδιο πνευματικοῦ ἀγῶνος!

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΣ

+ ὁ Πειραιῶς ΣΕΡΑΦΕΙΜ